

Sygn. akt IX Ca 248/23 (upr.)

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 kwietnia 2023 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jacek Barczewski
-----------------	----------------------

po rozpoznaniu w dniu 19 kwietnia 2023 r. w Olsztynie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Spółki jawnej z siedzibą w O.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 25 stycznia 2023 r., sygn. akt X C 1554/22 upr.

I. oddala apelację,

II. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 135 (sto trzydzieści pięć) zł tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia uprawomocnienia się niniejszego rozstrzygnięcia o kosztach do dnia zapłaty.

SSO Jacek Barczewski

Sygn. akt: IX Ca 248/23 upr.

UZASADNIENIE

Powód G. (...) M. Sp. j. z siedzibą w O. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. w W. kwoty 1.179,57 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 lutego 2022 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego, według norm przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Pozwany (...) S.A. w W. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Wyrokiem z dnia 25 stycznia 2023 r. Sąd Rejonowy w Olsztynie zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.179,57 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 lutego 2022 r. do dnia zapłaty oraz zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 387,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas od uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Apelację od rozstrzygnięcia wniosł pozwany zaskarżając wyrok w całości. Orzeczeniu zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 361 § 1 k.c. w zw. z art. 363 § 1 k.c. w zw. z art. 354 § 2 Kodeksu Cywilnego, poprzez ich niewłaściwe zastosowanie w tej sprawie, to jest przyjęcie, że poszkodowana nie przyczyniła się do zwiększenia rozmiarów szkody poprzez brak współpracy z ubezpieczycielem poprzez wynajęcie pojazdu w wypożyczalni partnerskiej na preferencyjnych warunkach (tak jak w uchwale SN III CZP 20/17), zgodnie z otrzymanym pouczeniem, co doprowadziłoby do znacznego ograniczenia wysokości odpłatności za najem pojazdu zastępczego, podczas gdy bezspornym jest, że takie pouczenie było przekazane, jednak poszkodowana nie była zainteresowana takim pojazdem, a reprezentujący ją pełnomocnik, zainteresowany w tym, żeby do najmu partnerskiego nie doszło, nie przekazał jej informacji, że konieczny jest osobisty kontakt, co ostatecznie skutkowało nie zorganizowaniem pojazdu zastępczego, bowiem konieczny był bezpośredni kontakt poszkodowanej - w związku z mechanizmem zwalczania nadużyć, a kontaktu tego było brak, co tym samym skutkowało błędnym rozszerzeniem odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego.

Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie 1, poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie kosztów postępowania między stronami, stosownie do wyniku postępowania apelacyjnego. Ponadto wniósł o zasądzenie na rzecz pozwanego od powoda kosztów postępowania apelacyjnego, wedle norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o oddalenie apelacji pozwanego w całości oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych z rozliczeniem za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego podlegała oddaleniu. Kontrola instancyjna nie wykazała nieprawidłowości, które uzasadniałyby wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w kierunku postulowanym przez skarżącego.

W ocenie Sądu Okręgowego, sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowych ustaleń stanu faktycznego, znajdujących oparcie w zebranych w sprawie materiale dowodowym, ocenionym bez przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów i trafnie określił konsekwencje prawne z nich wynikające. Ocena materiału dowodowego jest swobodna, lecz nie dowolna, nie jest sprzeczna z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego.

Skarżący zarzucił, że Sąd pierwszej instancji błędnie przyjął, że poszkodowany nie przyczynił się do zwiększenia szkody pomimo, iż nie wykazał zainteresowania złożoną ofertą najmu pojazdu zastępczego za pośrednictwem ubezpieczyciela, co w jego ocenie prowadziło do rozszerzenia zakresu jego odpowiedzialności odszkodowawczej.

Z zarzutem tym nie sposób się zgodzić, albowiem skarżący nie wykazał, że dokonana przez Sąd I instancji ocena stanu faktycznego sprawy w zakresie przyczynienia się do zwiększenia rozmiaru szkody, nie dawała pogodzić z zasadami logicznego rozumowania, doświadczenia życiowego. Określonej tymi granicami rzeczowej polemiki z tą oceną nie może zastąpić przedstawieniem oceny własnej przeprowadzonych w sprawie dowodów i wynikających z niej wniosków w zakresie ustaleń, które to ustalenia (uznawane przez autora zarzutu za odpowiadające rzeczywistości stanowi rzeczy) są przeciwne konstatacjom faktycznym dokonanych przez sąd.

Ocena czy poniesione przez poszkodowanego koszty na najem pojazdu zastępczego powinny być objęte odszkodowaniem musi być dokonana przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności sprawy, a w szczególności w zależności od ustalenia czy zachodzi normalny związek przyczynowy pomiędzy poniesieniem tego wydatku, a zdarzeniem szkodzącym oraz czy poniesienie tego kosztu było obiektywnie uzasadnione i konieczne (por. uchwała SN z dnia 18 maja 2004 r., III CZP 24/04, OSNC 2005, str. 7-8 poz. 117).

Oceny, czy poniesienie określonych kosztów mieści się w ramach szkody i normalnego związku przyczynowego, jak podkreślał Sąd Najwyższy, należy dokonywać na podstawie indywidualnej sytuacji poszkodowanego i konkretnych okoliczności sprawy (por. np. uzasadnienie wyroku z dnia 20 lutego 2002 r., V CKN 1273/00).

Zarzuty skarżącego koncentrowały się głównie na wykazaniu, że Sąd pierwszej instancji wadliwie ocenił, że poszkodowany nie naruszył obowiązku minimalizacji szkody, co doprowadziło do uznania zasadności roszczenia w całości. W ocenie skarżącego stawka czynszu powinna być obniżona do wysokości zaoferowanej przez niego w propozycji wystosowanej do poszkodowanego, zaś stawka przewyższająca tę wartość powinna zostać uznana za nadmierną i niepozostającą w związku przyczynowo-skutkowym ze zdarzeniem. Sąd drugiej instancji skupił się zatem na ocenie, czy oferta najmu pojazdu zastępczego złożona przez pozwanego była skuteczna i powinna prowadzić do ograniczenia odpowiedzialności gwarancyjnej ubezpieczyciela.

Zakres odpowiedzialności za szkodę i sposób jej naprawienia wynika z treści art. 361 – art. 363 k.c. Zgodnie z wskazanymi przepisami, zobowiązany do naprawienia szkody ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła, a naprawienie szkody obejmuje straty, jakie poszkodowany poniósł oraz korzyści, które mógłby osiągnąć gdyby szkoda nie nastąpiła.

Stwierdzić zatem należy, że kodeks cywilny co do zasady normuje zasadę pełnej kompensacji szkody.

Zasada pełnej kompensacji szkody oznacza w istocie, że dłużnik (pозwany) odpowiada za wszystkie szkody pozostające w związku przyczynowym ze zdarzeniem szkodę wywołującym.

W niniejszej sprawie bezspornym jest, że szkodę taką stanowi także koszt poniesiony za wynajem samochodu zastępczego. Kwestia ta nie budzi najmniejszych sporów w orzecznictwie (wyrok Sądu Najwyższego z 6 stycznia 1999 r., II CKN 109/98, Legalis 222489, wyrok Sądu Najwyższego z 2 lipca 2004 r., II CK 412/03, Legalis 66096).

Kwestią sporną w niniejszej sprawie pozostawała stawka dobową dotycząca tej umowy.

Przyjmując koncepcję roszczenia o zwrot kosztów najmu samochodu zastępczego w ramach odpowiedzialności gwarancyjnej ubezpieczyciela z tytułu OC komunikacyjnego, poszkodowany musi wykazać i udowodnić następujące fakty: spowodowania kolizji drogowej lub wypadku drogowego, za którą odpowiedzialność gwarancyjną ponosi ubezpieczyciel, niemożności korzystania ze swojego pojazdu wskutek jego zniszczenia lub uszkodzenia, istnienia związku przyczynowego pomiędzy zniszczeniem lub uszkodzeniem pojazdu i wynikającą z niego niemożnością korzystania ze swojego pojazdu a wynajmem pojazdu zastępczego, poniesienia kosztów na wynajem pojazdu w celu odtworzenia możliwości korzystania z pojazdu, wysokość poniesionych kosztów. Odpowiedzialność ubezpieczyciela z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych obejmuje celowe i ekonomicznie uzasadnione wydatki na najem pojazdu zastępczego.

Fakt kolizji, uszkodzenia pojazdu poszkodowanego i niemożność korzystania z niego oraz odpowiedzialność pozwanego w ramach OC sprawcy kolizji nie budziła wątpliwości.

Jak natomiast wynika z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2017 r., sygn. akt III CZP 20/17, wydatki na najem pojazdu zastępczego poniesione przez poszkodowanego, przekraczające koszty zaproponowanego przez ubezpieczyciela skorzystania z takiego pojazdu są objęte odpowiedzialnością z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, jeżeli ich poniesienie było celowe i ekonomicznie uzasadnione.

Jeżeli zatem ubezpieczyciel proponuje poszkodowanemu - we współpracy z przedsiębiorcą trudniącym się wynajmem pojazdów - skorzystanie z pojazdu zastępczego równorzędnego pod istotnymi względami pojazdowi uszkodzonemu albo zniszczonemu (zwłaszcza co do klasy i stanu pojazdu), zapewniając pełne pokrycie kosztów jego udostępnienia, a mimo to poszkodowany decyduje się na poniesienie wyższych kosztów najmu innego pojazdu, koszty te - w zakresie nadwyżki - będą podlegały zwrotowi tylko wtedy, gdy poszkodowany wykaże szczególne racje, przemawiające za uznaniem ich za celowe i ekonomicznie uzasadnione. Okoliczność ta wynika z obowiązku wierzyciela zapobiegania szkodzie i zmniejszania jej rozmiarów. W orzecznictwie podkreśla się również, że poszkodowany nie ma obowiązku zawarcia umowy najmu z podanym przez ubezpieczyciela podmiotem. Podkreślenia wymaga, że poszkodowany ma prawo wynajmując samochód tam gdzie jest to dla niego najdogodniejsze – pod warunkiem jednak, że ogólny

koszt tego najmu nie będzie rażąco odbiegał od stawek rynkowych stosowanych przez podmioty konkurencyjne. Zarzut stosowania stawek rażąco wygórowanych mógłby być przez pozwanego skutecznie podniesiony, gdyby poszkodowany umyślnie albo przez rażące niedbalstwo wynajął samochód zastępczy po stawce znacznie odbiegającej od obowiązujących na rynku, czy też działanie poszkodowanego miałoby na celu pokrzywdzenie ubezpieczyciela sprawcy szkody, czyli iż umówiono się na stawkę wyższą od tej, którą normalnie stosuje się przy wynajmie takiego pojazdu, aby zawyżyć wysokość odszkodowania z tego tytułu. Skoro poszkodowany ma prawo do najmu pojazdu zastępczego od podmiotu stosującego stawki rynkowe (zrelacjonowane do klasy pojazdu zbliżonej w stosunku do pojazdu uszkodzonego i obszaru), to stawki powoda mogłyby zostać uznana za zawyżone co do zasady jedynie w przypadku stwierdzenia, że nie są one stawkami rynkowymi bądź pojazd nie jest pojazdem klasy zbliżonej do pojazdu uszkodzonego.

W ocenie Sądu Odwoławczego pozwany realnie nie zaoferował poszkodowanemu udostępnienia pojazdu zastępczego. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że poszkodowany wynajmując pojazd zastępczy udzielił pełnomocnictwa pracownikowi powoda w celu podjęcia przez niego próby zorganizowania najmu za pośrednictwem ubezpieczyciela sprawcy szkody. Pełnomocnik poszkodowanego w dniu 16 grudnia 2021 r. przesłał pozwanemu pełnomocnictwo wraz z prośbą o organizację najmu pojazdu zastępczego dla poszkodowanego. Z uwagi na brak reakcji ze strony ubezpieczyciela sprawcy szkody, pełnomocnik poszkodowanego, następnego dnia skontaktował się z infolinią pozwanego i złożył zlecenie organizacji najmu pojazdu zastępczego. Konsultant poinformował pełnomocnika, że wypożyczalnia skontaktuje się bezpośrednio z poszkodowanym mimo udzielonego pełnomocnictwa. Z poszkodowanym skontaktował się ubezpieczyciel sprawcy szkody jedynie w celu uzyskania informacji, czy poszkodowany posiada auto zastępcze. Ubezpieczyciel sprawcy szkody nie proponował poszkodowanemu wynajmu auta zastępczego u niego. Nie zareagował w żaden sposób na otrzymaną od poszkodowanego informacji. Nie przedstawił propozycji najmu pojazdu zastępczego oferowanego za jego pośrednictwem oraz nie pouczył o obowiązku minimalizacji szkody.

Brak wskazanych informacji skierowanych do poszkodowanego powodował, że złożonej oferty nie można było potraktować jako realnej, w szczególności, że ubezpieczyciel nie zebrał od poszkodowanego informacji niezbędnych do organizacji najmu, w tym jego oczekiwań co do pojazdu zastępczego. Nie wiadomo zatem czy ubezpieczyciel w ogóle dysponował pojazdem zastępczym odpowiadającym poszkodowanemu. Nie można zatem uznać, że propozycja organizacji pojazdu zastępczego przez pozwanego była rzeczywista i że stwarzała po stronie wierzyciela - poszkodowanego okoliczności, umożliwiające współpracę w omawianym tu zakresie.

To pozwany wywodził ze wskazanej okoliczności korzystne skutki prawne, w postaci zmniejszenia wysokości należnego poszkodowanemu odszkodowania, a skoro tak, to nie kto inny jak pozwany winien był również wykazać, że miał rzeczywistą możliwość zapewnienia poszkodowanemu pojazdu zastępczego w określonej przez siebie stawce. Obowiązkowi temu strona pozwana jednak nie podołała.

Nie widząc zatem potrzeby powielania rozważań Sądu Rejonowego, Sąd II instancji doszedł do wniosku, iż w niniejszej sprawie przyznana kwota została zasądzona prawidłowo, w związku z czym na podstawie art. 385 k.p.c. apelację oddalono.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Pozwany przegrał sprawę w całości, w związku z czym powinien zwrócić stronie przeciwnej poniesione przez nią koszty procesu. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 135 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika powoda została ustalona na podstawie § 2 pkt. 2 w zw. z § 10 ust.1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 265).

SSO Jacek Barczewski